

5 Stora –

försök att minska övergödningen

Svärtaån

Svärtaån är ett vattendrag i Norra Östersjöns vattendistrikt som har stor belastning av fosfor och kväve på havet. En betydande andel kommer från odlingslandskapet. För att minska transporten av näringsämnen till havet arbetar Länsstyrelsen i Södermanland och lokala lantbrukare med att genomföra olika åtgärder i åns avrinningsområde

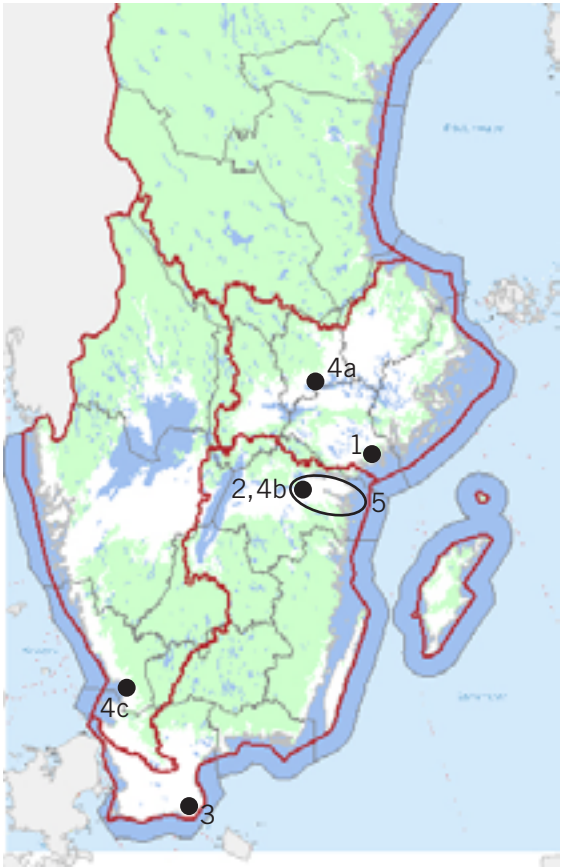
Söderköpingsån

Projektområdet ligger uppströms i Söderköpingsåns avrinningsområde och omfattar drygt 700 hektar varav ungefär 400 hektar är åkermark. Dominerande jordarter är mellan- och styv lera. LRF och WWF har gemensamt initierat projektet och LRF är projektägare. Samverkan sker med Länsstyrelsen, Jordbruksverket, SLU och SMHI. Vattenprovtagningar vid områdets utlopp sedan 20 år tillbaka.

Området ingår sedan tidigare i Greppa fosfor och ligger i det område som omfattas av projekt Slätbaken.

Tommarpsån och Tullstorpsån

Tommarpsån rinner ut i Östersjön i Simrishamn och för med sig stora mängder kväve och fosfor. För att minska utsläppen från lantbruket tar brukarna i samråd fram ett åtgärdsprogram. Åtgärderna utförs med start sommaren 2011. I Tullstorpsåns avrinningsområde har omfattande åtgärder för att restaurera ån redan genomförts inom Tullstorpsånsprojektet.

1	Svärtaån
2	Söderköpingsån
3	Tommarpsån och Tullstorpsån
4a, 4b, 4c	Greppa Fosfor
5	Slätbaken

Greppa Fosfor

Projektet startade 2006 och bedrivs i tre avrinningsområden i Västmanland, Östergötland och Halland. Syftet är att utveckla arbetssätt för att minska fosforförlusterna från jordbruket och praktiskt prova om de åtgärder vi känner till i dag kan påverka fosforförlusterna från åkermarken.

För att ingå i projektet skulle områdena, vara lagom stora (500–1 500 hektar), ha en stor andel åkermark, höga fosforförluster, liten inverkan från andra källor än jordbruk, bra mätstationer för vattenföringsmätning och känd historik när det gäller växtnäringförluster. Sedan 2010 ingår även arbete mot kväveförluster i området i Halland.

Slätbaken

Slätbaken är det kustområde i Östergötland som har sämst vattenkvalitet. Havsviken är kraftigt övergödd och påverkad av vattenföroreningar från land. För att förbättra förutsättningarna för växt- och djurliv i Slätbaken arbetar Länsstyrelsen för att genomföra ett brett åtgärds paket som omfattar förbättrad hantering av avlopp och dagvatten, åtgärder inom jordbruket, skapande av våtmarker och skapande av fria vandringsvägar för fisk. Projektet startade 2010 och ska pågå i tre år.

Övergödning hotar värdefull miljö

Ett av de största hoten mot våra havs- och vattenmiljöer är övergödningen. Sedan början av 1900-talet har tillförseln av näringsämnen till havsmiljön mångdubbats. Effekten av det är försämrade livsmiljöer och levnadsvillkor för många organismer. Dessutom leder det troligen till stora ekonomiska förluster då mycket pekar på att det samlade värdet av havens ekosystemtjänster är så högt att vi inte har råd att låta dem gå förlorade.

Vi som bor i länderna runt Östersjön har en stor utmaning i att minska utsläppen av kväve och fosfor i tillräcklig omfattning. Mycket har redan gjorts för att förbättra situationen, men mycket återstår innan vi kan nå de mål som satts upp i det svenska miljömålet Ingen övergödning och Helsingforskommissionens (HELCOM:s) aktionsplan för Östersjön, Baltic Sea Action Plan (BSAP).

År 2007 beslutade regeringen om en särskild budget som skulle gå till insatser för att förbättra, skydda och bevara Östersjön och Västerhavet. Den kallas för havsmiljöanslaget och hanteras av Naturvårdsverket fram till den 1 juli 2011 då den nya myndigheten för hav och vatten slår upp dörrarna i Göteborg. Hittills har anslaget finansierat nästan 600 projekt inom ett brett spektrum av ämnesområden i vårt avlånga land. Under 2010 gick 27 % specifikt till insatser som ska motverka övergödningen.

Fem pilotprojekt

Under 2010 satsade Naturvårdsverket bland annat på fem större pilotprojekt som ansökt om finansiering från Havsmiljöanslaget. Den gemensamma nämnaren för projekten är att man kommer att genomföra omfattande åtgärder i jordbruksdominerade pilotområden för att ta reda på hur belastningen från jordbruk kan minska ytterligare.

Man kommer att mäta och utvärdera nyttan av de genomförda åtgärderna och utveckla metoder och arbetssätt för genomförande där jordbrukare och andra aktörer som påverkar vattenmiljöerna arbetar tillsammans. Resultaten från projekten bedöms kunna ge ett bättre underlag för vidare åtgärdsinsatser för att förbättra miljötillståndet i havet. De fyra första projekten arbetar i mindre avrinningsområden med stor andel jordbruksmark, medan det femte projektet, Slätbaken, innefattar ett större land- och vattenområde.

Utförligare information och länkar till projektens egna hemsidor kan du hitta på www.naturvardsverket.se.